

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethicæ Doctrinæ Elementa, Et Enarratio Libri quinti
Ethicorum**

Melanchthon, Philipp

Witebergæ, 1583

VD16 ZV 20638

Estne recte dictum à Stoicis, solam virtutem esse bonum?

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56560](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56560)

inoffensa natura amore novitatis et studio con-
radicendi, falsas et absurdas opiniones propu-
nant. Porro hæc mala σοφισμαακια & δόξοι furores soplusticis
quæ, cum in reliqua vita sæpè magnarum cala-
mitatum caussa sunt, tum vero Ecclesiæ pernici-
osissima sunt.

Estne rectè dictum à Stoicis, solam
virtutem esse bonum:

Si summum a hic bonum
est et esse alia adam boni
in hunc mundum est interior
Se summum bonum est quod dicitur
est alia et res interiores boni
boni causa valetudo, honor, opor-
tet et alia.

Vtile est, considerare veteres præcipuarum
doctrinarum disputationes, non ut absurdas opinio-
nes defendamus, sed, ut in collatione veritas fiat
illustrior, et cum deprehenditur Sophistica, reij-
ciantur mendacia, et acquiescamus in sententijs
veris. In hac autem questione de nomine B O N I
disputatio est.

Si si plura bona
ut plura mala, et quæ
vult summum nisi in bono
sed non id est, autem
est hoc quod per se
si ergo summum bonum
in alijs rebus dicitur
ita et in ista mala in re
reprobata. Item quod
habet et mala in sum-
ma rebus.

Primum vero sumatur descriptio B O N I
in Genesi, ubi dicitur: Omnia, quæ fecerat De-
us erant valde bona. Ibi Bonum significat rem
conditam à Deo congruentem cum ordine in men-
te divina, ordinatam ad certos vsus seu fines, quos
Deus approbat. Hæc interpretatio dicti in Genesi
si diligenter cogitanda est, et considerandum,
quam tenuiter Philosophi describant Bonum,
qui non faciunt mentionem Dei seu ordinis in-
mente divina, et creationis. Sed tantum intuen-
tur ipsas res et earum utilitates, quæ in oculis in-

Res à Deo dicitur pp
utilitatem in natura et quam monstra operante
sed sanitas, honor, opulentia et alia à Deo habita et expectant
et sunt res bonæ et
similiter. Mala et reprobata
In ista divina dicitur
Morbo et morbo dicitur
non divinitus dicitur
et non res mala
Bonum. id est
Bonum h. loc. em
p. dicitur Relatio
Glati h. loc. em
Theologia et est

C 4 currunt,

currunt, ut cum dicunt, potus est sitienti bonum. Hinc est usitata definitio Boni apud Philosophos. *Optis & summa à cā finali.*

Sanctus Irenaeus Bonum est quiddam conueniens natura. *et E. de bono*

hinc ipse Boni.

Nos iubemus considerare fontem boni. Retinemus autem usitatum distinctionem graduum. Aliud est bonum naturale, aliud bonum morale. *et accidens. Actio uirtutis.*

Bonum naturale est ipse Deus, & deinde res quaecumque condita à Deo, congruens cum ordine in mente diuina, ideoque placens Deo suo loco, ordinata ad aliquos usus Deo placentes. *Vt Sol, terra, cibus, potus, uirtus.*

Sed bonum morale est ipse Deus, uidelicet sapientia aeterna & immota in Deo, ordinans recta, & sanciens discrimen inter recta & non recta, & uoluntas Dei semper uolens recta. Deinde uero in hominibus bonum morale est tantum actio, seu motus, seu habitus, congruens cum sapientia & aeterna & immota Dei, praefacta in lege diuina, quae & in creatione in scripta est mentibus hominum, & postea uoce diuina promulgata. Usitate dicunt, Bonum morale est tantum uirtus & actio uirtutis, ut bonum morale est, quod Baptista uult mortem potius, quam omittere confessionem.

Cum autem sermo diuinus in Genesi & alibi utatur boni appellatione, non tantum de bono morali

reli. sed de rebus omnibus à Deo conditis, & deinceps ita locuti sint sani homines plurimi, loquamur & nos eodem modo, & videamus singulis locis, de quo gradu dicatur. Sequitur ergò hæc *sub diuino*
distributio bonorum humanorum.

Bonum honestum humanum, est actio seu motus, seu habitus congruens cum sapientia æterna & immota Dei, patefacta in lege diuina, quæ & in creatione insita est mentibus hominum, & postea voce diuina promulgata. Vltatè dicunt, Bonum honestum est actio, seu motus, seu habitus congruens cum recto iudicio rationis. Sciendum est autem diuini rectum iudicium rationis, id quod congruit cum norma in mente diuina. Ideo legem naturæ sic descripsit Empedocles, ut Aristoteles recitat: *lib. 1. Rhet. c. pite 13.*

prima lex ordinata per Platone.
ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον νόμιμον διὰ τὸ εὐεμεῖον
δ' οὐτ' ἔστιν. *in rephletu*
αἰθέριον ἢ κενέως τέτατον διὰ τὸ ἀπλέτου αὐτοῦ
γῆς.

Id est, prima lex est ipse Deus, ordinans omnia in hominum mentibus, & in tota natura.

Bonum vtile, quod inuat conseruationem naturæ, vitam, & vitæ necessaria, ut cibus, domus, vestes, aut quod propter ista expetitur, pecunia.

Bonum suauis, quod congruit cum aliqua naturali & ordinata appetitione, ut cum bibens in siti, delectatur potu.

Econtra & appellatio MALI diuersa significat, sed tamen in genere sic describi potest:

Malum est destructio ordinis diuini, & naturæ diuinitus conditæ, non condita à Deo, iuxta illud: *Perditio ex te Israel est, tantum à me auxilium tuum. Perditio id est, peccata & mors, & aliæ calamitates. Est autem duplex, Malum culpæ, & malum pœnæ.*

Malum culpæ, est defectus, seu actio vel habitus pugnans cum lege Dei, quod malum nominamus vitium & peccatum.

Idq, Deus non solum non condidit, sed nec vult etiam, nec approbat, imo verè auersatur & odit, ut scriptum est: Non iniquitatem volens DEVS TU ES.

Aliud nominatur Malum pœnæ, quod est destructio naturæ, sequens culpam, nec pugnat cum lege Dei, ut, mors, morbi, & multe calamitates. *Etsi autem hæ destructiones non sunt res conditæ à Deo, tamen Deus, cum sit iustus, non vult seruare naturam ab ipso auersam. Ita cum damnet culpam, sinit extingui naturam à se desertam, & vult pœnam propter iusticiam.*

Ideo malum pœnæ Deus velle dicitur, & approbare, propter iusticiam. Ad hanc speciem pro-

prie

^{F. p. 27}
 prie pertinet dictum: Non est malum in ciuitate
 te, quod non fecit Dominus, id est nulla pœna co-
 gnari potest, qua Deus non castigauerit popu-
 lum. Castigauit morbis, fame, bello. Sic Ecclesia
 nominat Mala, mortem, & alias calamitates,
 quia non sunt res conditæ à Deo, & destruunt
 naturam.

Quare Stoicas ineptias reijciamus, qui mor-
 tem, famem & alias calamitates, nolunt dici ma-
 la, sed loquamur, vt vox diuina loquitur, & caus-
 as intelligamus, cur pœnas nominet mala. Et pru-
 denter discrimen inter culpam & pœnam obser-
 uemus, ac tetros furor es illorum damnemus, qui
 dicunt, Deum autorem esse peccati, id est, velle,
 aut approbare peccatum, aut effectorem vel ad-
 iuorem esse peccati, quæ opinio manifestè contu-
 meliosa est aduersus Deum. Nec difficile est
 refutare præstigias & sophismata, quibus defen-
 ditur.

non est pœna
 ut destruant naturam

De dicto Esaiæ, Ego sum Deus, creans bonum
 & malum, expedita responsio est, Malum intelligi
 materialiter, id est, de materia nocente, vt de ve-
 neno, vbi materia à Deo creata est, & est res bo-
 na, vt Cicuta medetur sacro igni: Sed iã post la-
 psam hæc infirma natura multipliciter lædi po-
 test. Ideo multæ res nocentes, dicuntur malæ, & re-
 ferri hic gradus eruditè potest ad malum pœnæ. Si-
 cut Prophetæ sæpè in genere loquuntur de malo
 pœnæ, vt Ieremias, Ex ore Domini, bona et mala,
 id est,

non gromantur.

Cicuta e' herba, in
 similia petibellano.
 salerientis infla-
 tio præcose cetum

p. q. mly dyp-
 entib; nam

id est, pœna. Sic & dextrè dictum Esaiæ intel-
ligi potest, Ego sum Deus, faciens bonum &
malum, id est, pœnas.

ii Caput
Defoe

Quid est virtus?

Usitata definitio & satis plana est: Virtus
est habitus inclinans voluntatem ad obedi-
endum rectæ rationi. Monstrat autem hæc defini-
tio causas, & ut in cæteris materijs, ita hic
consideratis causis, res fit conspectior.

Due causæ efficientes principales & pro-
ximæ sunt virtutis, scilicet mens gubernans vo-
luntatem recto iudicio, & voluntas liberè, con-
stanter, & firmiter amplectens id iudicium, ac
gaudens ea rectitudine. Ideò & Aristoteles in-
quit in 6. Ethicorum: δὲ τὰ αὐτὰ τῶν λόγων
μὴ φάναι, καὶ τὴν οὐκ ἐπιδιδόντες. Ac videtur
omnes homines sani lucere in mentibus discri-
men faciendorum & fugiendorum, et id normam
virtutis esse statuunt, sed illud etiam considera-
re debebant, unde fit, & quare illæ naturales no-
ticiæ sint normæ virtutum, & cur obedientia
bona sit, congruens cum illis noticijs &c. Hic
igitur necesse est considerari fontem huius lucis
in natura hominum, videlicet mentem divinam.

Cum enim homo conditus sit, ut sit imago
Dei, Deus immensa bonitate præcipuarum &
opti

cap. 2.